

««««»»
Eno leto sem
samo pridobivala
različna dovoljenja.

Saša Pančur, podjetnica in lastnica
drive-in kavarne

««««»»

KAKO NAJTI ZAPOSILITEV?

ISKANJE NAJ BO PROJEKT

Ni lahko začeti znova, govorijo izkušnje
treh drznih žensk, ki so kot brezposelne
za svojo prihodnost načrtale nove
izstopajoče poslovne poti.

BESEDILO: PETRA KOŠIČ // FOTOGRAFIJE: OSEBNI ARHIV, IGOR ZAPLATIL

Štefka Varga Radič iz okolice Murske Sobotice je ostala brez službe, ko je v stečaju pristal pomurski tekstilni velikan, pri katerem je bila zaposlena 25 let. »Moje delo je bilo prekrasno. Ves čas sem morala biti v toku s časom, z ustvarjalnostjo sem lahko prehitela čas. Navsezadnje je bil ta poklic moja življenjska želja in sem se zanj tudi izobrazila,« modna kreatorka opisuje delo v nekdanji največji proizvajalki tekstila v Evropi. S propadom Aha Mure se je med brezposelne vpisala pri 47 letih. Spomladi 2014 je bilo 1.200 novih brezposelnih hud udarec za Mursko Soboto, ki je leto pred propadom največjega regijskega zaposlovalca končala z najvišjo stopnjo registrirane brezposelnosti v državi. »Tak razplet smo sicer v Muri dolgo pričakovali. Po izgubi službe je poleg žalosti in negotovosti prišel zelo močan strah. Človek se vpraša, kaj pa zdaj.«

Za iskanje službe smo odgovorni sami

Aktualna statistika bodri, da se razmere na trgu dela v Sloveniji po skoraj desetletju visoke brezposelnosti izboljšujejo. Zavod za zaposlovanje (ZRSZ) je letos v prvem trimesečju zabeležil 100.088 brezposelnih. Letošnja številka je za slabih 13 odstotkov manjša kot v istem obdobju lani. Na zavodu ugotavljajo, da iskalci v povprečju zaposlitev najdejo v devetih mesecih. Vendar so brezposelni predvsem sami odgovorni za iskanje službe, poudarja svetovalka ZRSZ Žana Andlovic iz Kariernega središča v Ljubljani. »Osrednja naloga zavoda je, da iskalca zaposlitve usmerja z informacijami, ga napotuje na prosta delovna mesta in opremlja s potrebnimi orodji. Pri tem mu lažje pomaga, če iskalec natančno ve, kakšno zaposlitev išče, in pozna svoje prednosti,« pojasnjuje svetovalka. Psihologinja dela Eva Boštjančič ljudem priporoča, naj v preizkušajočem

obdobju brezposelnosti ne pozabijo poskrbeti za svoje dobro počutje. »Na prvem razgovoru za službo mora človek izžarevati neko življenjsko energijo in optimizem. Delodajalec je tudi človek in za svojega sodelavca si bo izbral prijetno osebo,« pojasni. K temu dodaja, da z vzdrževanjem dobre življenjske kondicije lažje ohranjamo motivacijo za aktivno iskanje nove poslovne priložnosti. »Iskanje službe je projekt, ki obrodi sadove, če vložiš vanj dovolj energije, svojih sposobnosti in socialnih kontaktov.«

Službo si lahko ustvarimo sami

Štefka je prve mesece po izgubi službe svoje ustvarjalne roke zaposlila s preurejanjem hiše in medtem kovala načrt za naprej. Leto dni je prejela denarno nadomestilo za brezposelnost. Odločila se je, da bo tudi v prihodnje gradila na svoji ustvarjalni naravi in izkušnjah v modi. Čeprav je to pomenilo, da si bo službo morala kreirati sama. »S svetovalko na zavodu sem se zato tisto leto dogovorila, naj me ne vključuje v izobraževalne programe.« Prve korake v dotlej neznani svet podjetništva ji je pomagala narediti nekdanja sodelavka iz Mure. Skupaj sta odprli modni studio, v katerem sta prodajali lastne kreacije, šivali oblačila po želji strank in prodajali kose drugih blagovnih znamk. Ko se je poslovni dvojec po letu dni razšel, se je Štefka začela modno zgodbo na obrobju Murske Sobotice odločiti nadaljevati sama. »Vedno se lahko iz slabih stvari nekaj naučimo. Izkazalo se je, da ni treba biti v središču velikega mesta, da lahko stvari uspejo.«

Izkoristimo svojo socialno mrežo

Obdobje brezposelnosti ljudje pogosto vidimo kot točko stagnacije na karierni poti. Psihologinja zato predlaga, naj nanj pogledamo z bolj optimističnimi očmi. »Brezposelnost je priložnost, da se ustavimo in ozremo vase.

V tem času lahko ocenimo pretekle izkušnje in odnose z nekdanjimi sodelavci. Morda pripravimo načrt za prihodnost in vzpostavimo nekoliko pozabljene odnose z najbližjimi,« je konkretna Boštjančičeva. Brezposelnim svetuje, naj obudijo svojo socialno mrežo, ker jim ta lahko pomembno koristi pri iskanju zaposlitve. »Mreža so lahko sošolci iz osnovne in srednje šole, sosedje, sorodniki in nekdanji sodelavci. Ko se je zavemo, ugotovimo, da je lahko zelo široka,« opogumlja psihologinja. Karierna svetovalka podpre nasvet še z dodatnim razlogom: »Če boste svojemu širšemu krogu znancev povedali, da iščete zaposlitev, se vam bo morda odprl tudi skriti trg dela. To je velik bazen delovnih mest, ki šele prihajajo,« pojasnjuje Andlovičeva. »Gre za delovna mesta, ki se bodo sprostila z daljšimi odsotnostmi ali jih je podjetje začrtalo v poslovnem načrtu za prihodnje leto.«

Tudi hobi lahko spremenimo v posel

Anjo Bordon se je delodajalec odločil odkrižati pred dvema letoma. Mama dveh predšolskih otrok je takrat kljub novemu družinskemu članu na poti spremembo vzela za pozitivno točko preloma v svoji karieri. »Odločitev delodajalca ni prišla čez noč. Imela sem dovolj časa, ker sem šla na porodniški dopust. Vesela sem bila, da bom lahko začela delati tisto, kar me zadovoljuje,« pripoveduje 33-letnica, ki je bila pri svojem prvem delodajalcu zaposlena sedem let. Proizvajalec naravnih prehranskih dopolnil jo

Brezposelnost je priložnost, da se ustavimo in ozremo vase.

Eva Boštjančič, psihologinja dela

«**Verjamem, da ti lahko uspe, če delaš s strastjo.**»

Anja Bordon, ustvarjalnica naravne kozmetike

«**Verjamem, da ti lahko uspe, če delaš s strastjo.**»

Anja Bordon

je vzel v službo po končanem študiju živilske tehnologije. Delovne izkušnje je ves čas zaposlitve prenašala v svoj hobi. Z ustvarjanjem naravne kozmetike se je začela ukvarjati že med študijem. »V tem zares uživam. Pripravljam različna mazila. Moja največja strast so trda mila,« pravi Ljubljankinja, ki se je od mladosti dolgo desetletje spopadala z bulimijo. Ustvarjanju naravnih pripravkov je rada namenjala svoj prosti čas, kar ji je pomagalo pri borbi z motnjo hranjenja. »Naravna kozmetika me je hkrati zaposlila in sprostita. Namesto hrane sem si tako kuhala kremice,« razlaga z zadržanim nasmeškom. Po izgubi službe se je odločila, da bo odprla podjetje in prodajala izdelke pod lastno blagovno znamko. Ugotovila je, da za to potrebuje nova znanja s področja poslo-

vanja in prodaje. Obiskala je že več različnih predavanj, delavnic in seminarjev. »Ni dovolj, da znam ustvarjati dobro naravno kozmetiko. Svojih izdelkov ne morem kar tako začeti prodajati. Zraven pridejo marsikateri druge obveze. Verjamem, da ti lahko uspe, če delaš s strastjo.«

Vlagajmo v svoje znanje

Karierne spremembe so v teh časih stalnica, ugotavlja Eva Boštjančič. »Danes ne govorimo več o kariernih poteh, ki bi rasle po lestvici navzgor. Naša pot se velikokrat umetno zaključni in nato morda dobimo priložnost na povsem drugem področju, za katero se nismo izobraževali. Nova izkušnja nam kljub temu lahko prinese veliko dodano vrednost na področju osebnostne in strokovne rasti.«

Kot pojasnjuje psihologinja, delodajalci najraje zaposlijo osebo, ki svoja znanja ves čas dopolnjuje. »Nekdo, ki je končal fakulteto pred 20 leti, ima zastarelo znanje. Zato je na vsakem področju zaposlovanja težnja po vseživljenjskem izobraževanju.« Brezposelnim pri iskanju novih znanj lahko pomaga zavod. »V Kariernem središču imamo vedno na voljo dežurnega svetovalca,« pravi Žana Andlovič. »Ugotovljamo, da se tega ljudje premalo zavedajo. V našem Kariernem središču lahko dobijo informacije o različnih dogodkih in delavnicah.«

Potrebna je vztrajnost

Tudi cilj, ki si ga je Saša Pančur postavila v času brezposelnosti, je od nje zahteval veliko novih nepoznanih veščin. Pred tremi leti je sama odšla iz zanesljive in dobro plačane službe. Razlog za odpoved so bile nevdružne razmere in neprimeren odnos nadrejenega. Zaradi tega se je iz službe pogosto vračala v solzah. »Že med zaposlitvijo sem iskala novo službo. Pošiljala sem prošnje, vendar običajno nisem dobila niti odgovora. Nekaj je bilo tudi zavrnitev,« pravi 31-letnica. Prav tistega dne, ko je dala odpoved, si je zadala, da bo zraven svojega doma ob eni največjih prometnic v Trzinu voznikom ponudila zajtrke. »Eno leto sem samo pridobivala različna dovoljenja. Nisem bila prepričana, ali bo moja ideja sploh kdaj lahko zaživela,« se spominja začetne negotovosti. Po odhodu iz službe je zato še naprej intenzivno iskala novo zaposlitev. Za nujni zaslužek je medtem kljub univerzitetni izobrazbi več mesecev delala kot natakarka in prodajalka. Nove zaposlitve tudi v letu dni ni našla. Zato pa je k sreči uredila vse potrebno za uresničitev svoje prvotne poslovne ideje. Z glavne prometnice je dala zgraditi obvoz na svojo zemljo. Samo

Opazamo, da nekateri zaposlitve nimajo namena iskati.

Žana Andlovič, svetovalka ZRSZ v Kariernem središču v Ljubljani

Vedno se lahko iz slabih stvari nekaj naučimo.

Štefka Varga Radič, lastnica modnega studia

s svojimi prihranki tega ne bi zmogla. Pri investiciji so ji pomembno pomagali starši. V središče nove poti je tako lahko postavila še ličen leseni zabojnik, v katerem pripravlja kavo, sezonske smutije in sveže sendviče. Že dve leti tako vstaja ob štirih zjutraj, da lahko kavarnico med delovnikom odpre še pred peto. Skozi okence svoje lesene pisarne vsak dan v povprečju postreže 150 avtomobilom. »Toliko klepetam s strankami, da sem v petek običajno že brez glasu. Roke imam zaradi lupljenja sadja in zelenjave veliko slabše kot v prejšnji službi,« pove brez sledu pritoževanja v tonu. Prizna, da še zdaleč ni preprosto voditi podjetja, najti ustrezno pomoč v strežbi in še slediti vsem zahtevam državnih inšpekcij. »Ampak te službe ne bi zamenjala za nobeno stvar,« zadovoljno doda.

Vsak začetek je težak

Za brezposelne je lahko že iskanje prostih delovnih mest velik izziv. Glavni oglaševalec ni več samo zavod za zaposlovanje. »Iskalec mora spremljati spletne portale, se včlaniti v kadrovske agencije in biti prisoten na družbenih omrežjih. Delovna mesta so, le treba

jih je poiskati in narediti vtis na delodajalca. Osnova je kakovosten življenjepis,« opogumlja svetovalka. Vsepoprek razpršeni oglasi so za starejše iskalce zaposlitve in dolgotrajne brezposelne še posebej težka preizkušnja. »Obrnite se po pomoč na mlajše družinske člane in sorodnike. Naj vam oni pomagajo pri iskanju,« spodbuja psihologinja. V kategorijo dolgotrajno brezposelnih sodijo tisti, ki so na zavodu prijavljeni več kot leto dni. Razlogov za to je več, ugotavlja Andlovičeva. »Lahko gre za zdravstvene ovire. Morda gre za tujce, ki ne znajo slovenskega jezika.« Velik del odgovornosti za dolgotrajno brezposelnost na zavodu pripisujejo tudi sivi ekonomiji. »Opazamo, da nekateri zaposlitve nimajo namena iskati oziroma so prijavljeni na zavodu zaradi socialnih transferjev in drugih ugodnosti.« Iz te razlage gre razumeti, da se ljudje za brezposelnost včasih odločijo kar sami, ker bolje živijo od tveganega zaslužka na črno kot obdavčene redne plače. Kaj potem pove podatek, da število dolgotrajno brezposelnih na zavodu že desetletje narašča? Trenutno govorimo o polovici vseh prijavljenih. ■